

Upozorenje Centra za sigurnosne studije

Smijenite Dodika, dok nije započeo rat!

Sarajevo, 24. mart 2023. godine

Zaista je zabrinjavajuća inertnost i tolerantnost međunarodne zajednice u odnosu na otvorene prijetnje ugrožavanju ustavnog poretka BiH. Salva pogrdnih riječi i nagovještaj urušavanja većine demokratskih normi i vrijednosti, koje su teškim naporima ugrađene u politički i društveni sistem naše postkonfliktne države, predstavlja zasigurno najeklatantniji primjer beskrupuloznog i neskrivenog napada na integritet i suverenitet BiH. Nagovještaji podrivanja institucija i postepeno provođenje namjera u konkretne zakonske norme u značajnoj mjeri podsjećaju na agresiju Rusije na Ukrajinu, samo se, u slučaju BiH, ona provodi iznutra. Putinova taktika je projicirana na invaziju izvana, ali i očekivanoj dobrodošlici lokalnog stanovništva, u što su ga, kako se vidi, pogrešno uvjerali njegovi obavještajni gurui.

Svi ključni pokazatelji sistema ranog upozoravanja (SRU) na opasnost u jednom društvu su već odavno upaljeni. Ovaj metodološki pristup u procjeni rizika i opasnosti je i dizajniran da na vrijeme omogući donosiocima odluka da pravovremeno reaguju kako bi se spriječile veće štete od opasnosti koja je jasno definisana. Komponente SRU-a vezane za procjenu rizika, prikupljeni podaci i njihova analiza neumitno upućuju na neophodnost preduzimanja potrebnih mjera kako bi se adekvatno odgovorilo na potencijalnu opasnost.

U slučaju BiH, još uvijek imamo nespremljene institucije koje mogu odgovoriti na prijetnje ovakve vrste. Tužilaštva u BiH, uprkos stotinama miliona međunarodne pomoći uložene u njihovu izgradnju, još uvijek nisu dovoljno osposobljena ili voljna da naprave neophodan iskorak u vladavini prava. Formiranje predmeta je za sada najveći domet njihove borbe protiv podrivanja ustavnog poretka i demokratskih principa. Na to nas upućuju njihova zvanična saopštenja u odnosu na podnesene krivične prijave protiv Dodika radi stavljanja na crnu listu SAD-a, pokretanja referenduma o Danu Republike Srpske, izjava o negiranju genocida ili, pak, pokrenutih postupaka u slučaju „Ikona“ i kupovine vile u Beogradu.

Ni institucije obavještajno-sigurnosnog sektora, poput Obavještajno-sigurnosne agencije BiH ili državnih policijskih i carinskih struktura, kao što su SIPA, Granična policija BiH ili Uprava za indirektno oporezivanje, nisu kao što vidimo bile u mogućnosti samostalno da zadokumentuju neko od krivičnih djela koja se stavljaju na teret čelnom čovjeku SNSD-a i njegovoj razgranatoj mreži saradnika i simpatizera. Naravno, treba imati u vidu da je svojim političkim djelovanjem Dodik uspio da instalira politički podobne osobe na rukovodeća mjesta u tim institucijama.

Intenzitet protuustavnog djelovanja i podrivanja državnih institucija izgleda da je planski tempiran u vrijeme kada se međunarodnoj zajednici predstavljaju lovorike o najbrže formiranoj vlasti i spremnosti da se ona posveti ispunjavanju obećane reformske agende, prvenstveno ispunjavanju 14 ključnih prioriteta EU. Pod plaštom kooperativnosti i naizgled privida funkcionalnog djelovanja Vijeća ministara BiH, provodi se najbrutalniji napad na građanska prava vezana za slobodu okupljanja i izražavanja te uzurpiranje državne imovine uprkos odlukama najmjerodavnijih pravnih autoriteta oličenih u institucijama Ustavnog suda BiH i Ureda visokog predstavnika, kao jedinog autentičnog tumača civilnih odredbi Dejtonskog mirovnog sporazuma.

Od „Trojke plus“, koja predstavlja partnera u državnoj vlasti, možemo primjetiti određeno nesnalaženje u odgovoru na ovakvo ponašanje Dodika i njegovih stranačkih megafona. Prilično blage reakcije na pojedine istupe vjerovatno su i razumljive u pokušaju pružanja partnerske ruke koja bi u normalnim okolnostima trebala donijeti funkcionalnost i efikasnost institucija te posljedično boljitak svim građanima u BiH. Na drugoj strani, SDA i njeni partneri koriste ovaj momentum kako bi dodatno radikalizirali odnose novih partnera u vlasti i pokušali preoblikovati političke koalicije koje smatraju da su im nepravedno oduzete. I za jednu i za drugu stranu, koje su nedvojbeno opredijeljene za funkcionalnu i modernu državu unutar evropske i euroatlanske zajednice, politička saradnja sa SNSD-om i njegovim trenutnim partnerima iz Republike Srpske predvođenim Dodikom zasigurno nije opcija kojoj trebaju podrediti svoje interese.

Unutar SNSD-a postoji znatan broj političara koji mogu uspješno zamjeniti i zastupati interese Republike Srpske i njenih građana pa je zaista pomalo deprimirajuće da su pristali na destruktivnu politiku koju provodi njihov vođa a za koju su svjesni da ne donosi ništa dobro građanima Srpske u turbulentnom geopolitičkom okruženju. Zabrinjavajuća je i šutnja akademske i intelektualne zajednice u Republici Srpskoj koja bi morala znatno snažnije artikulirati svoje stavove u odnosu na postojeće neprimjereno stanje i gubitak kompasa vodećeg političara. Naravno da medijska propaganda ne pruža dovoljno prostora za javno oglašavanje, ali alternativni društveno-medijski prostor će zasigurno naći put da doprije do ušiju vjerovatno pomalo i uplašeni građana. Na sceni trenutno vidimo samo da pojedine grupacije negoduju radi ovakvog političkog pritiska, ali to može kod građana ostaviti dojam da štite svoje partikularne interese, a ne zajedničke vrijednosti i principe.

U rukama visokog predstavnika je sudbina i budućnost građana BiH. Vidimo da, uprkos decenijskim ulaganjima i opravdanim nastojanjima i očekivanjima međunarodne zajednice da budućnost prepuste lokalnim političarima, stepen demokratnog razvoja nije na potrebnoj razini. Stoga, u ovim sudbonosnim momentima za prosperitet BiH, a imajući u vidu da je i indolentnost međunarodne zajednice u proteklim godinama u odnosu na Dodika i njegovo ponašanje u određenoj mjeri doprinijela sadašnjem sunovratu demokratije, **apelujemo na gospodina Šmita da u interesu svih građana BiH iskoristi svoje ovlasti i smijeni i zabrani politički angažman Milorada Dodika.**

Izopćavanje jednog lidera političke partije iz javnog života je svakako nepopularan potez, ali i civilizacijska obaveza progresivnog zapadnog svijeta, baš kao što je to bio i slučaj sa osudom Putinovog naprihvativnog djelovanja. Naravno da će biti i negativnih reakcija, posebno autoritativnih režima na involviranje u politički život jedne suverene države, ali će one biti u znatno manjem obimu u odnosu na progresivne snage u svijetu, što je i primjer Rusije zorno pokazao. I na unutrašnjem planu ovakav potez doveo bi do relaksacije i olakšanja sadašnje napete situacije, posebno kod većine građana i političkih snaga u Republici Srpskoj, jer su i oni svjesni da je politički diskurs Dodika totalno pogrešan.

Gospodine Šmit, na Vama je veliko breme, ali i odgovornost za budućnost građana ove države, uostalom i prihvatanjem ove funkcije u postojećim geopolitičkim i geostrateškim okolnostima morali ste biti svjesni da će to iziskivati i donošenje teških i nepopularnih odluka za koje smo sigurni da će imati podršku velikog dijela vaših nadređenih u okviru Vijeća za provedbu mira u BiH.

S poštovanjem,

dr. sc. Denis Hadžović
predsjednik Centra za sigurnosne studije